

sen korlátozott, ezért nem képesek minden esetben kellő jogvédelmet nyújtani a feleknek. De vajjon felperes eléri-e a Kúria által intencionált célt a kedvező megállapítási ítélettel? Felperes végrehajtás megszüntetési pert ezen ítélet alapján nem indíthat, mert a végrehajtást nem ellene rendelik el, bírói gyakorlatunk pedig a megszüntetési perben a végrehajtást szenvedőn kívül csak örökösének, vagy birtokutódának adja meg az akortrust.⁴⁾ A megállapító ítéletnek tehát ebben az esetben pusztán pszichológiai jelentősége van: alpereseket nyilván vissza fogja riasztani a végrehajtás foganatosításától, hacsak nem akarják magukat különböző kártérítési igényeknek kitenni (joggal való visszaélés miatt). Ám ha alperesek mégis túlteszik magukat a lelki gátláson, felperesnek nem áll jogeszköz rendelkezésére a végrehajtás foganatosításának megakadályozása céljából. De még ha felperes perben állott volna s végrehajtás megszüntetési pert indíthatna is, elvileg az is vitás: vajjon a megállapító ítélet felhasználható-e megszüntető okként a megszüntetési perben. Bírói gyakorlatunk szerint a Pp. 635. §-a alapján hozott új ítélet sem visszévégrehajtás, sem végrehajtás megszüntetési per alapjául nem szolgálhat.⁵⁾ A gyakorlat ezen irányát a törvény által a bérlemény átadására s átvételére vonatkozóan felállított tilalom kelletlenül indokolja ugyan, de mint általánosan követett alapelvet nem helyeselhetjük, mert a megállapítási per akkor tölti be rendeltetését, ha felperes jogállapotát *hatályosan* biztosítja az alperessel szemben, vagyis ha a megállapító ítéletet olyan utólagos ténykörülmenynek tekinthetjük, mely megszünteti a végrehajtási jogot.

Tanulság a fenti esetből: a perismétlés törvényhozási szabályozása mellőzhetetlen szükségesség főképp abban a vonatkozásban, hogy az újabb ítélet — éppúgy, mint a perújítás során hozott, — minden további peres eljárás nélkül rendelkezhessen az előző jogerős ítélet hatályon kívül helyezése tárgyában.

Hj. dr. Nagy Dezső.

Uj per a váltófizetési meghagyással jogerősen befejezett ügyben.
A kir. Kúria az előtte folyt 3584/1933. számú perben, melyet a jogerős váltófizetési meghagyással marasztalt mezőgazdasági gép vevője indított az eladó ellen jogügylet érvénytelenítése iránt, kimondotta, hogy a kibocsátott és jogerőre emelkedett váltófizetési meghagyás nem akadályozza annak, hogy a feleknek a váltó alapjául szolgáló ügyletből eredő jogviszonya ebben a perben elbírálás tárgyává tétessék, mert a váltófizetési meghagyásos eljárásban az érvénytelenítési perbeli felperes kötelezettsége váltó, tehát jogcím nélküli kötelem alapján állapítottatott meg. A kir. Kúria újabb 6529/1933. számú ítéletében, mely abban a kérdésben döntött, hogy parcellaváltók alapján váltófizetési meghagyással jogerősen marasztalt alperes, ki e marasztalásból folyó kötelezettsége teljesítésének biztosítására újabb váltókat adott,

⁴⁾ C. 3487/1904., C. I. 730/1904., C. I. G. 111/1900., Vincenti: Végrehajtási eljárás. 94—96. oldal.

⁵⁾ Kovács: i. m. 1272. oldal, 11. jegyzet.

az újabb váltók alapján megindult perben a parcellaváltó kifogását sikerrel felhozhatja-e, a következő kijelentést tette: „Igaz ugyan, hogy az állandó bírói gyakorlat szerint a váltófizetési meghagyással elmarasztalt fél nincs elzárva attól, hogy perújítás esetén kívül is érvényesíthesse mindazokat a kifogásokat, melyek őt a váltóügylet alapjául szolgáló magánjogi viszonyból jogszerűen illetik, azonban ebben az esetben az alperes kifogásai magából a váltóügyletből erednek, a váltóvétel érvényessége ellen irányulnak, erre a kérdésre pedig, mely a váltófizetési meghagyással kifogás hiányában eldöntöttek tekintendő, perújítás esetén kívül visszatérni nem lehet.”

Az utóbbi elvi kijelentésben figyelemeltő mozzanatok rejlenek. Az egyik az, hogy a Kúria ezuttal nem indokolja álláspontját a váltóügylet jogcím nélküli mívoltával, hanem megnyugtatóbb módon az állandó bírói gyakorlatra hivatkozik. A másik az, hogy a Kúria pontosabban meghatározza azoknak a kifogásoknak körét, melyek az ügyben hozott jogerős váltófizetési meghagyás ellenére az új perben akár kifogásként, akár az ügylet érvénytelenítése iránti keresetben a kereseti kérelem alapjául szolgáló tényállásként felhozhatók. A Kúria indokolását alapul véve, tehát a jogerős váltófizetési meghagyással marasztalt adós az új perben, közvetlenül szerződött hitelezőjével szemben háromféle ellenvetést tehet. Olyat, ami az alapügyletből ered, olyat ami a váltóból ered és olyat, ami a váltóvételből ered. Az első csoportbeli kifogás a jogerős váltófizetési meghagyás ellenére sikerrel érvényesíthető, a váltóból és a váltóvételből eredő azonban nem érvényesíthető sikerrel a hitelezővel szemben, mert az ilyen alapon érvényesíthető kifogás szempontjából a váltófizetési meghagyás már ítélt dolgot megállapító határozat. Az indokolás nyilván arra alapítja azt az álláspontját, hogy a kifogások lehetnek olyanok, melyek az alapügylettől elvonatkoztatva, csupán a váltó, mint értékpapír ellen hozhatók fel, lehetnek olyanok, melyek az alapügylet érdemének érintése nélkül magát a váltóvételt sérelmezik, és olyanok, melyek az alapügyletből erednek és amelyek felhozhatók akkor is, ha váltó nem adatott és a peres felek között köztörvényi jogvita folyik. Tehát végeredményben két csoportra osztja a kifogásokat. Olyanokra, melyek az alapügyletből kifolyólag akkor is érvényesíthetők lennének, ha az adós váltót nem adott volna és olyanokra, melyek csupán csak azért hozhatók fel, mert az adós az alapügylet kapcsán váltót adott. A kir. Kúria csak ez utóbbi kifogásokra nézve állapítja meg az ítélt dolog hatályát, az alapügyletből eredő kifogásokra nézve nem. A fent vázolt ítéletek ennek az elvnek megfelelően döntenek.

Fennáll azonban még ezek után is minden váltópernél az a lehetőség, hogy a jogerős váltófizetési meghagyás ellenére, sőt esetleg a kielégítési végrehajtás folyamán az adós a perújítási eljárás mellőzésével megállapítási keresetet indít annak kimondása iránt, hogy az alapügyletből kifolyólag a váltóbirtokossal, illetve a végrehajttal szemben tartozása nem áll fenn. Az így meghozott helyt adó ítélet alapján végrehajtás korlátozása vagy megszüntetése iránti pernek lesz helye. E komplikációk el-

kerülése végett újból*) kifejezést adok annak a nézetemnek, hogy amennyiben szükséges, hogy a jogerős váltófizetési meghagyás ellenére az adósnak módja legyen a védekezésre és ez perújítással már nem érhető el, úgy konkrét módon, tárgyuk és természetük szerint neveztesse meg azok a perek, melyek a váltófizetési meghagyás jogerőre emelkedése után, perújítás mellőzésével az adós védekezéseképen a kielégítési jogot nyert hitelező ellen megindíthatók.

Dr. Pethő Tibor.

Az árverés szabályai elavultak. Az az eljárási rendszer, melynek segítségével a fél polgári jogi igényét érvényesítheti, szép alkotás. A Pp. minden elképzelhető lehetőséget szabályozni iparkodó beosztása és méretei, a per tárgyilagos lefolytatását célzó biztosítékai és korlátai, a perorvoslati eljárások sokszerűsége és sokoldalúsága, a törvényszerű képesítésű elsőfokú, a gondosan kiválogatott másod- és harmadfokú bírák szellemi hierarchiája, és ezek évtizedes hagyományok folytán kitermelt tárgyilagos gondolkodásmódja és a peres eljárás sok más egyéb diszító és szervező eleme mind a peres felek szolgálatában áll, csak hogy emberileg tökéletes ítélet rendezze a felek ellentétes érdekeit. Mindez azonban csak egy közbeeső cél: a végrehajtható határozat kieszközlése érdekében történik; a végső cél a kielégítés. Ennek érdekében egy másik nagy mechanizmus, a végrehajtási eljárás útvesztőin tévelyeg jóideig a kielégítésre áhítózó igény és az ügy ismét a különböző fokú bíróságok ranglétráján teszi meg vertikális utait, míg elkövetkezik a tulajdonképeni kielégítés, az a pillanat, melynek elérése céljából ezek az intézményes eljárások, a bírák és ügyvédek szellemi erőfeszítései, tanuk, szakértők, tolmácsok és beavatkozók ideje igénybevételét, — végre elkövetkezik az árverés pillanata.

Az előzmények után azt hihetné az ember, hogy az árverés, mint a peres eljárás koronája, méltó azokhoz az előkészületi cselekményekhez, melyeknek a kielégítés szempontjából a peres és végrehajtási eljárást nyújtottak, vagy nyújtani képesek lettek volna. Ámde hiába vajudtak a hegyek, mert maga az árverés, annak beállítottsága, általában figyelembe vehető és rendszeres megisméltendő körülményei, hogy úgy mondjam rendezése olyan silány, hogy gyakran kétség merül fel aziránt, hogy vajjon érdemes volt-e az ezt megelőző nagyszerű erőfeszítések véghez vinni, a siralmás eredményért. Az átlag-árverés köztudomás szerint érdeklődő közönség hiányában bonyolódik le, és csak néhány derék árverési hiéna jóvoltának köszönhető, hogy a lefoglalt ingóságok értékük $\frac{1}{10}$ — $\frac{1}{20}$ -ad részén cserélnek gazdát, ami természetesen a kielégítés meghiusulását jelenti.

Módot kell adni arra, hogy a közönség széles rétegei bevonassanak az árverésbe. A közönség nem szívesen lesi a kifüggesztett árverési hirdetményeket és nem szívesen megy idegen lakásokba árverelés céljából, különösen ha tudja, hogy az árverés megtartása igen sokszor meghiusul. De ha olyan ingóságok, melyek a közönséget érdeklik (berendezések, bútorok, készle-

*) L. P. J. X. évf. 10. sz.